

Η ταφή του Ελπήνορα ήταν το πρώτο μέλημα του Οδυσσέα, όταν έφτασε στο νησί. Οι άνδρες ανακάλυψαν το άταφο πτώμα, το μετέφεραν στην ακτή και το έκαψαν στην πυρά. Στον τόπο, ύψωσαν τύμβο και στερέωσαν στην κορφή του ένα κουπί, να φαίνεται από το πέλαγος. Μετά, το έριξαν στο φαγοπότι. Η Κίρκη τους πρόσφερε αποχαιρετιστήριο δείπνο. Όταν όλοι έπεσαν να κοιμηθούν, η μάγισσα πήρε παράμερα τον Οδυσσέα και του έδωσε οδηγίες, πώς να πορευτεί. Κι αυτή, όπως και ο Τειρεσίας στον Άδη, τον εξόρκισε να μην πειραχτούν τα βόδια του Ήλιου στην Θρινακία.

Πρωί της επόμενης ημέρας, ο Οδυσσέας και οι άντρες του επιβιβάστηκαν στο μοναδικό τους πλοίο και απέπλευσαν. Και πάλι η Κίρκη τους έστειλε ούριο άνεμο. Μακριά τους, ξεπρόβαλε η Ανθεμόεσσα, το νησί των Σειρήνων. Κατά τον Λυκόφρονα (4^ο με 3^ο π.Χ. αιώνα), βρίσκεται κοντά στη Νάπολι.

Οι Σειρήνες ήταν δυο ή τρεις ή τέσσερις, κόρες του Αχελώου και της Μούσας Μελπομένης ή Τερψιχόρης ή γεννήθηκαν από το αίμα του θεϊκού ποταμού, αυτό που έσταξε στην γη, στη διάρκεια της πάλης του με τον Ηρακλή, όταν έσπασε το ένα του κέρατο. Ως τριάδα, ήταν η Θελξίπεια (ή Θελξινόη ή Θελξιόπη, αυτή που σαγηνεύει), η Αγλαόπη (ή Αγλαόφωνη ή Αγλαόφημη, αυτή με την θαυμάσια φωνή) και η Πεισινόη (η γοητευτική). Η μια έπαιζε λύρα, η άλλη αυλό, η τρίτη τραγουδούσε. Με τη μελωδική τους φωνή, σαγηνεύαν τους ναυτικούς (η ρίζα *sir* σημαίνει γοητεύω) και τους έκαναν να πλησιάσουν, οπότε τους έπιαναν και τους έτρωγαν. Η λιγότερο άγρια εκδοχή, αυτή και της Οδύσσειας που μιλά για δυο, ήταν ότι οι Σειρήνες δεν έτρωγαν ανθρώπους αλλά αυτοί που ξέπεφταν στο νησί τους, πέθαιναν. Προφανώς, επειδή, μαγεμένοι από το τραγούδι, ούτε να φάνε ούτε να πιουν σκέφτονταν.

Ο Οδυσσέας θυμήθηκε τις συμβουλές της Κίρκης και έβαλε τους άντρες του να βουλώσουν τα αφτιά τους με κεριά, αφού πρώτα τους ζήτησε να τον δέσουν σφιχτά στο κατάρτι. Η εντολή του ήταν, αν τους έκανε νοήματα να τον λύσουν, εκείνοι να σφίξουν ακόμα πιο πολύ τα δεσμά του. Καθώς ο άνεμος είχε πέσει, το πλοίο πέρασε ανοιχτά της Ανθεμόεσσας με τους άντρες να κωπηλατούν.

Δεμένος στο κατάρτι, ο Οδυσσέας άκουγε το σαγηνευτικό τραγούδι των Σειρήνων που τον καλούσαν κοντά τους, φωνάζοντάς τον με το όνομά του (μ 183 κ.ε., σε μετάφραση Αργύρη Εφταλιώτη):

«Έλα, καμάρι των Αχαιών, πολύμνητε Οδυσσέα,

το πλοίο σου κράτα, τη γλυκειά φωνή μας ν' ακούσεις.

Δεν πέρασε απ' εδώ κανείς με μελανό καράβι,

χωρίς ν' ακούσει από κοντά το γλυκολάλημά μας,

παρά μισεύουν χείροντας που 'ρθαν και μάθαν τόσα

τι ξέρουμε όσα τράβηξαν στη διάπλατη Τρωάδα

και Τρωαδίτες κι Αχαιοί, καθώς οι θεοί τα ορίσαν,

και ξέρουμε όσα γίνονται στη γης την πολυθρέφτρα».

Μαγεμένος ο ήρωας έκανε απεγνωσμένα νεύματα στους άντρες του, να τον λύσουν, να πέσει στα νερά και να κολυμπήσει ως την ακτή, κοντά τους. Χίμηξαν εκείνοι πάνω του κι έσφιξαν τα δεσμά του. Όταν πια προσπέρασαν κι είχαν απομακρυνθεί αρκετά, σε σημείο να μην ακούν το σαγηνευτικό τραγούδι των Σειρήνων, οι άντρες έβγαλαν το κερί από τα αφτιά της κι έλυσαν τον βασιλιά τους.

Ο Οδυσσέας θεωρείται ο μοναδικός που άκουσε τις Σειρήνες και γλίτωσε, αν και από το σημείο εκείνο είχαν περάσει και οι Αργοναύτες. Η παλιά εκδοχή ήθελε τις Σειρήνες να ζουν όσο κανένας δεν τις ξεπερνούσε στο τραγούδι. Σε αγώνα όμως με τις Μούσες, νικήθηκαν κι από το κακό τους έπεσαν στην θάλασσα και πνίγηκαν. Η νεότερη εκδοχή τις ήθελε να ζουν,

όσο κανένας θνητός δεν τους ξέφευγε. Τους ξέφυγε ο Οδυσσέας κι από το κακό τους έπεσαν στην θάλασσα και πνίγηκαν. Και στις δυο περιπτώσεις, μεταμορφώθηκαν σε βράχια.

(τελευταία επεξεργασία, 16 Μαΐου 2022)